

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 25. března 2021, na slavnost Zvěstování Páně
Biblická čtení: Iz 7,10-14; Ž 40; Žid 10,4-10; Lk 1,26-38

Milé sestry, milí bratři,

je to již podruhé, co i krásnou a velikou slavnost Zvěstování Páně slavíme v čase pandemie, je to již podruhé, co se jí chceme nechat potěšit a povzbudit, chceme se zeptat, čím k nám specificky do nynější doby promlouvá.

Dnešní slavnost je starobylá, liturgicky se slaví již někdy od 4. století, od doby, kdy se ustálilo slavení Vánoc na dobu kolem zimního slunovratu. Zpřítomňuje samotný začátek evangelia. Co se stalo devět měsíců před Kristovým narozením, událost vtělení, kdy Bůh-Syn sestoupil z nebe do dějin a stal se v lůně Marie Panny člověkem, aby se tak slabý člověk, propadlý hříchu a obtížený vším možným, mohl snadněji a plněji navrátit k Bohu, aby mu bylo nově otevřeno nebe. Je to vlastně nejzásadnější událost celých dějin vůbec. Rozpůlila je na dobu před Kristem a dobu po Kristu, zvěstováním končí Starý a začíná Nový zákon, což bychom si ostatně měli každý den připomenout v půli i každého dne – v poledne – modlitbou Anděl Páně; «a Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi», jak říká evangelista Jan.

Je to svatý Lukáš, který ze všech čtyř evangelistů popisuje průběh zvěstování nejpodrobněji. Proto dnes také nasloucháme evangeliu podle jeho sepsání, nejpodrobnější evangelijní zprávě o zvěstování, vyprávěné jakoby z podání samotné Panny Marie (odtud také staré legendy, že svatý Lukáš měl snad zprávy přímo od ní).

Ještě více až půvabných detailů biblické události zvěstování nám pak podává takzvané Protoevangelium Jakubovo (jak jsme si připomněli už před několika dny, v den slavnosti svatého Josefa, jedná se o starokřesťanský apokryfní spis, tedy takový, který se nestal součástí kánonu novozákonních knih, starými církevními otci ovšem velmi ceněný, který vypráví detailně o narození a životě Panny Marie až právě do chvíle, kdy se stala Matkou Božího Syna). V něm čteme, jak Panna Maria šla zrovna ke studni s vědrem načerpat vodu, když k ní přistoupil anděl Páně a pozdravil ji. Ona se hned vrátila domů a ve světničce začala tkát přehoz do jeruzalémského chrámu, když k ní anděl znovu přišel a zvěstoval, že počne a porodí Syna. Maria, celá udivená, souhlasila a zázračně panensky počala z Ducha svatého.

Jistěže nejdůležitějším zdrojem našeho poznání Boha, dějin spásy a duchovní inspirace je Písmo svaté, zvláště pak Nový zákon. Apokryfní rozvyprávění evangelijní strohosti nejsou inspirovaná jako evangelia kanonická, nejsou slovem Božím. To však neznamená, že by nemohla zachycovat (některé i historicky) autentické detaily, a už vůbec to neznamená, že by byla samoučelná anebo byla jen produktem lidské zvědavosti, touhy poznat všechno vždycky přesně a dopodrobna. I ona nás mohou oslovit, mohou leccos osvětlit a může k nám i skrze ně promluvit sám Bůh.

Přinejmenším jsou totiž jasným projevem (staro)křesťanského přesvědčení, že k evangelijním událostem – v našem případě ke zvěstování a vtělení – skutečně došlo. Že celé křesťanství tak není jen mýtus a už vůbec ne ideologie. Křesťanství je založené na dějinné zkušenosti Boha, na Božím příchodu do skutečných dějin, k reálným lidem, tedy na historické skutečnosti, byť tento Boží příchod možností historie, ba samotné přirozenosti převyšuje. Jestliže tak k události vtělení skutečně před více než dvěma tisíci lety došlo, musela mít i své detaily, podrobnosti, jaké má i každá jiná událost, ke které dochází. A právě ty chce Protoevangelium Jakubovo zachytit, rozvyprávět.

Ať už dějinné podrobnosti byly přesně takové, jaké starokřesťanský apokryf uvádí, anebo trochu jiné; to nevíme a nemůžeme ani vědět. Nevadí to, protože při dnešní slavnosti jde předně o událost samu a tu nám popisuje už samo kanonické evangelium, Bohem inspirované svědectví. Jde o událost, na které celé evangelium stojí, o událost, ve které tkví celý základ celého křesťanství; pravda, že Ježíš Kristus je pravý Bůh (po otci) a pravý člověk (po matce),

a zároveň pravda, že Boží Syn se ve svém lidství nám stal ještě bližším a skrze toto své lidství tajemně přijal i lidství nás všech.

Proto je Ježíš Kristus «jediným prostředníkem mezi Bohem a člověkem», proto je křesťanství největší možnou přítomností Boha mezi námi. Vtělením, „zčlověčením“ nejenže začal pozemský lidský život Božího Syna, jeho působení vrcholící ve smrti a zmrtvýchvstání, nejenže přijal lidství se vším, co k němu patří. Ale od okamžiku vtělení se v něm Boží Syn stal i přítomnějším v lidství samotném, začal být nově a intenzivněji než kdy před tím přítomen v každém člověku a člověk v něm, vtělením se stal přítomnějším dokonce v hmotě celého světa. Díky čemuž všemu může i nadále s námi zhmotněně přebývat v podivuhodných formách své přítomnosti, zejména ve svátostech.

Snaha mít před sebou i detaily (těchto) událostí je tedy součástí křesťanského vyznání, že vtělení a potažmo celé evangelium je něčím skutečným, svědectvím toho, k čemu opravdu došlo a co je stále živé. Je povzbuzením, že jsme neuvěřili preludu anebo pouhému mýtu, ale něčemu, co se stalo a co je.

Ale nejen to. Přesvědčení o nutnosti existence detailů evangelijních událostí je i stálým připomenutím, že tím pádem ani náš vztah s Bohem se nemůže odehrávat jinak než v prostředí docela konkrétních detailů. Jestliže Bůh jednou jedinečně a zázračně sestoupil v konkrétním čase do docela konkrétního života dívky, panny jménem Maria a jejího snoubence svatého Josefa, pak stejně tak chce znovu a znovu tajemně sestupovat do života každého z nás. Do života s jeho konkrétnostmi, podrobnostmi a okolnostmi. Aby nás a vše kolem nás skrze nás proměnil svou přítomností, ba přímo „zbožštil“, aby se znovu tajemně „vtěloval“ a „polidšťoval“. Křesťanský život tak nikdy nemůže být odtržen od konkrétna, v němž se odehrává. Do něj Bůh přichází a v něm chce být také znovu a znovu „počínán“ a „rozen“. A toto počínání a rození by se mělo nějak projevat, mělo by se odrážet i v detailech, z nichž je život složen.

I v čase církve chce být Bůh „počínán“ a „rozen“, i nyní v reálné době stále nekončící pandemie se vším, co s sebou stále přináší. Chce k nám konkrétně přicházet, chce být v našem nitru „počínán“, námi „nošen“ světem a z nás se (znovu a znovu) „rodit“ do něj. Co to má v praxi znamenat, jaké detaily na sebe vzít, to musíme zkoušet stále nově objevovat sami, s Boží pomocí, když se Kristovu přicházení otevřeme. «Na tvoje ne či ano, celý svět čeká, svatá Panno» říká v Popelce Nazaretské Václav Renč a jeho slovo platí i o naší duši a pro tu malinkou částku světa a dějin, v níž nyní konkrétně každý z nás jsme.